

ПАСПОРТ СТАНЦІЇ ОСП(К)І №4

Станція 4. Фізична терапія при захворюваннях дихальної системи

1. Заклад освіти, назва іспиту

Національний університет охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика

2. Назва та тип станції

Фізична терапія при захворюваннях дихальної системи.

Клініко-практична станція.

3. Автори-розробники

Владимиров О.А., Владимірова Н.І., Губенко В.П., Ткаліна А.В., Федоров С.М., Куртян Т.В., Довгий І.Л., Чумак Ю.Ю., Оправхата Л., Чоповський Д.

4. Компетентності, які оцінюються згідно матриці ОСП(К)І

- СК 03. Здатність ефективно спілкуватися з пацієнтом/клієнтом, його родиною й опікунами, формувати розуміння власних потреб пацієнта та шукати шляхи їх реалізації, розробляти та впроваджувати домашню програму терапії.

- СКфт 01. Здатність розуміти клінічний та реабілітаційний діагноз пацієнта/ клієнта, перебіг захворювання і тактику лікування.

- СКфт 02. Здатність обстежувати осіб різних вікових, нозологічних та професійних груп із складною прогресуючою та мультисистемною патологією за допомогою стандартизованих та нестандартизованих інструментів оцінювання, визначати фізичний розвиток та фізичний стан.

- СКфт 03. Здатність прогнозувати результати фізичної терапії, формулювати цілі, складати, обговорювати та пояснювати програму фізичної терапії, або компоненти індивідуального реабілітаційного плану, які стосуються фізичної терапії.

- СКфт 04. Здатність проводити фізичну терапію осіб різних вікових, нозологічних та професійних груп при складних прогресуючих та мультисистемних порушеннях.

- СКфт 05. Здатність планувати та контролювати тривалість та інтенсивність терапевтичних заходів для забезпечення їх відповідності стану здоров'я, функціональним можливостям пацієнта/клієнта та цілям фізичної терапії.

5. Результат навчання, що перевіряється та оцінюються за контрольним листом (чек-листом)

На станції перевіряють та оцінюють такі результати навчання:

- комунікація;
- суб'єктивне обстеження, контроль;
- об'єктивне обстеження, контроль (ЧД, SpO₂, тип дихання)
- планування, прогнозування;
- проведення втручання;
- інше (професійна етика).

6. Тривалість роботи на станції

Тривалість роботи на станції 15 хвилин.

7. Максимальна кількість балів, що може бути отримана на станції

Максимальна кількість балів, що може бути отримана на станції, — 7,5 балів.

8. Завдання, що виконуються здобувачем освіти на станції

Завдання, що виконуються здобувачем освіти, розкривають його компетенції через демонстрацію необхідних вмінь та навичок:

1. Підібрати дренажне положення при ураженні лівої легені в залежності від долі, сегменту та поверхні
2. Підібрати дренажне положення при ураженні правої легені в залежності від долі, сегменту та поверхні
3. Підібрати дренажне положення при ураженні обидвох легень в залежності від долі, сегменту та поверхні
4. Маніпуляційне втручання «Стискання»
5. Маніпуляційне втручання «Спружинення ребер»
6. Маніпуляційне втручання «Ротація»
7. Маніпуляційне втручання «Піднімання знизу»
8. Маніпуляційне втручання «Примушування»
9. Маніпуляційне втручання «Мануальний тиск»
10. Маніпуляційне втручання «Мануальна вібрація»
11. Маніпуляційне втручання «Перкусія» (лікувальна)
12. Маніпуляційне втручання «Кероване відкашлювання»
13. Маніпуляційне втручання «Дихання через підтиснуті губи»
14. Маніпуляційне втручання «Відскакування»
15. Маніпуляційне втручання «Відкашлювання з допомогою»
16. Маніпуляційне втручання «Автогенний дренаж»
17. Динамічна дихальна вправа для зменшення/ліквідації бронхоспазму
18. Навчання пацієнта з переміжною кульгавістю виконанню тренувань на біговій доріжці.
19. Навчання пацієнта з серцевою недостатністю техніки виконання інспіраторних м'язових тренувань.
20. Навчання пацієнта техніки виконання інспіраторної спірометрії, орієнтованої на потік.
21. Навчання пацієнта техніки виконання інспіраторної спірометрії, орієнтованої на об'єм.
22. Навчання пацієнта використанню шкали Борга для дозування навантаження при самостійних заняттях вправами вдома.

9. Клінічні кейси (сценарії, задачі), які відпрацьовуються на станції з пакетами додаткових матеріалів

Перелік клінічних сценаріїв, задач:

1. Фізична терапія при ХОЗЛ: стабільний перебіг
2. Фізична терапія після пневмонії

3. Дихальні вправи після COVID-19 / поствірусного респіраторного синдрому
4. Фізична терапія при бронхіальній астмі: стабільний перебіг
5. Навчання ефективному кашлю та техніці форсованого видиху
6. Постуральний дренаж при хронічному продуктивному кашлі / бронхоектазах
7. Тренування дихальних м'язів
8. Аеробне навантаження низької інтенсивності
9. Корекція неефективного дихального патерну та задишки, пов'язаної з тривогою
10. Домашня програма та самоконтроль для пацієнта із захворюванням дихальної системи

10. Матеріально-технічне оснащення.

Кушетка, стілець, пульсоксиметр, годинник/секундомір, серветки, подушки/валики для дренажних положень, еластичні стрічки, м'яч, бланки фіксації показників.

11. Інформація для здобувача - алгоритм роботи на станції.

- Після дзвінка зайти на станцію.
- Привітатися з екзаменатором станції.
- Зареєструватися на станції.
- Отримати клінічне завдання з переліку завдань/сценаріїв на станції.
- Сісти за окремий стіл, ознайомитися з завданням/сценарієм, підготуватися до виконання завдання/сценарію.
- Підійти до пацієнта. Привітатися з ним. Представитися.
- Виконати завдання або реалізувати сценарій.
- Після дзвінка здати бланк відповіді екзаменатору.
- Перейти на наступну станцію.

12. Інструкція для стандартизованого пацієнта.

Загальна інструкція для стандартизованого пацієнта:

- В будь-якому випадку привітатися зі здобувачем.
- Якщо здобувач запитає про те, чи зрозуміло як виконувати тест, надати стверджувальну відповідь.
- Відповідати на питання здобувача. Якщо питання здобувача не відповідають плану сценарію, надати відповідь «Я не знаю, що відповісти».
- Вислухати від здобувача результати опитування та рекомендації.
- Повідомляти про самопочуття.
- Імітувати кашель/задишку за сценарієм
- Подякувати здобувача за проведене опитування.

Спеціальні інструкції для стандартизованого пацієнта з виконання конкретних клінічних кейсів описані в практикумі зі складання об'єктивного структурованого практичного (клінічного) іспиту з фізичної терапії.

13. Інструкція для екзаменатора по роботі на станції.

- Підготувати станцію до іспиту. Перевірити наявність потрібної

документації та комплектність матеріально-технічного оснащення.

- Після дзвінка прийняти здобувача/ку на станцію. Зареєструвати здобувача/ку. Запропонувати здобувачу/ці вибрати клінічне/практичне завдання/сценарій для виконання.

- Запропонувати здобувачу/ці присісти за стіл і підготуватися до виконання клінічного/практичного завдання/сценарію.

- Пояснити та показати здобувачу/ці інструменти, які можна використати під час виконання клінічного/практичного завдання/сценарію.

- За готовності здобувача/ки запропонувати виконати завдання разом зі стандартизованим пацієнтом.

- Під час виконання здобувачем/кою клінічного/практичного завдання/сценарію реєструвати в контрольному листі (чек-листі) хід виконання завдання/сценарію, виставляючи оцінки чек-лист.

- Екзаменатор не вмішується у хід виконання здобувачем/кою клінічного/практичного завдання/сценарію.

- Інформувати здобувача/ку про завершення часу роботи на станції.

- Запропонувати здобувачу/ці покинути станцію.

- Після завершення іспиту оформити та підписати всі контрольні листи (чек-листи).

- Здати контрольні листи (чек-листи) секретарю екзаменаційної комісії.

14. Алгоритм виконання практичних навичок та вирішення клінічних кейсів.

Загальний алгоритм виконання практичних навичок та вирішення клінічних кейсів:

- Привітатися з пацієнтом, чітко представитися.

- Вияснити, як звертатися до пацієнта.

- Пояснити пацієнту мету своїх дій – будуть проведені коротке опитування та обстеження, оцінка функціонального стану, буде складена програма фізичної терапії (комплекс терапевтичних вправ) тощо.

- Пояснити пацієнту, що він повинен робити. Запитати, чи він зрозумів, що йому потрібно робити.

- Оцінити ЧД, SpO₂, тип дихання.

-

- Виконати разом з пацієнтом програму фізичної терапії (комплекс терапевтичних вправ).

- Під час виконання втручання контролювати стан пацієнта.

- Завершивши виконання програми фізичної терапії (комплексу терапевтичних вправ), сказати про це пацієнту.

- Оцінити разом з пацієнтом отриманий результат. Запитати про стан його здоров'я.

- Надати рекомендації.

- Попрощатися з пацієнтом.

Спеціальні алгоритми з виконання конкретних практичних навичок і

клінічних кейсів описані в практикумі зі складання об'єктивного структурованого практичного (клінічного) іспиту з фізичної терапії.

15. Контрольний лист (чек-лист).

Відповідно до переліку клінічних сценаріїв, задач, які оцінюються на станції, контрольний лист (чек-лист) станції містить такий розподіл кількості балів для складових виконання реабілітаційного кейсу

№ з/п	Складові виконання реабілітаційного кейсу, що оцінюється	Кількість балів за позицію
1	Комунікація	1,0
2	Суб'єктивне обстеження, контроль	0,3
3	Об'єктивне обстеження, контроль	0,3
4	Планування, прогнозування	1,5
5	Втручання	4,3
6	Інше (професійна етика)	0,1

Контрольний лист (чек-лист) станції для затвердження подано в додатку 4.

16. Нормативні документи, на підставі яких створені клінічні кейси.

16. Нормативні документи, сучасні клінічні настанови та літературні джерела

16.1. Нормативні документи та професійні стандарти

- Закон України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я» від 03.12.2020 № 1053-IX.
- Постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.2021 № 1268 «Питання організації реабілітації у сфері охорони здоров'я».
- Постанова Кабінету Міністрів України від 16.12.2022 № 1462 «Деякі питання організації реабілітації у сфері охорони здоров'я».
- Наказ МОЗ України від 16.11.2022 № 2083 «Про затвердження Порядку організації надання реабілітаційної допомоги на реабілітаційних маршрутах».
- Наказ МОЗ України від 20.04.2021 № 771 «Про затвердження Протоколу надання реабілітаційної допомоги пацієнтам з коронавірусною хворобою (COVID-19) та реконвалесцентам».
- Стандарт вищої освіти зі спеціальності 227 «Терапія та реабілітація» для другого (магістерського) рівня вищої освіти, наказ МОН України від 30.10.2024 № 1549.
- Професійний стандарт «Фізичний терапевт» (чинна редакція 2024 року).

- Національний класифікатор НК 030:2022 «Класифікатор функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я».
- Наказ МОЗ України від 20.09.2024 № 1610 «Про затвердження Уніфікованого клінічного протоколу первинної, спеціалізованої та екстреної медичної допомоги «Хронічне обструктивне захворювання легень»».
- Клінічна настанова, заснована на доказах «Хронічне обструктивне захворювання легень», ДП «Державний експертний центр МОЗ України», 2024.
- Наказ МОЗ України від 23.12.2021 № 2856 щодо уніфікованого клінічного протоколу «Бронхіальна астма у дітей» та клінічна настанова «Бронхіальна астма», 2021.

16.2. Сучасні клінічні настанови та літературні джерела

1. ДП «Державний експертний центр МОЗ України». Хронічне обструктивне захворювання легень: клінічна настанова, заснована на доказах. Київ, 2024.
2. МОЗ України. Уніфікований клінічний протокол первинної, спеціалізованої та екстреної медичної допомоги «Хронічне обструктивне захворювання легень». Наказ МОЗ України від 20.09.2024 № 1610.
3. ДП «Державний експертний центр МОЗ України». Бронхіальна астма: клінічна настанова, заснована на доказах. Київ, 2021.
4. МОЗ України. Протокол надання реабілітаційної допомоги пацієнтам з коронавірусною хворобою (COVID-19) та реконвалесцентам. Наказ МОЗ України від 20.04.2021 № 771.
5. Цанько І. І., Антонова-Рафі Ю. В., Куріло С. М., Данько Д. І. Методи обстеження в фізичній терапії, ерготерапії: навчальний посібник. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2023.
6. Практичні навички фізичного терапевта: дидактичні матеріали / Бакалюк Т., Барабаш С., Бондарчук В. та ін. Київ, 2022.
7. Вакуленко Л. О., Клапчук В. В., Вакуленко Д. В. та ін. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії: підручник. Тернопіль: ТДМУ, 2018.
8. Антонова-Рафі ЮВ, Куріло СМ, Данько ДІ. Методи обстеження в фізичній терапії, ерготерапії. Київ: Книга-Плюс; 2023.
9. Вакуленко ЛО, Клапчук ВВ. Основи реабілітації, фізичної терапії та ерготерапії. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан; 2019.
- 10.Цанько ІІ, Антонова-Рафі ЮВ, Куріло СМ, Данько ДІ. Фізична терапія та легенева реабілітація: практичні аспекти. Київ: Фенікс; 2024.
11. Мазуренко ВІ, Шаповал ВМ. Фізична терапія в пульмонології: сучасні підходи та практичні навички. Харків: ХНМУ; 2022.
- 12.Клименко НО, Костенко СМ. Реабілітація при захворюваннях дихальної системи: методичні рекомендації для студентів та практичних працівників. Київ: НМУ імені О. О. Богомольця; 2023.

13. Rochester CL, Alison JA, Carlin B, et al. Pulmonary Rehabilitation for Adults with Chronic Respiratory Disease: An Official American Thoracic Society Clinical Practice Guideline. *Am J Respir Crit Care Med*. 2023;207(12):e1–e27.
14. Shenoy MA, Paul V. Pulmonary Rehabilitation. In: StatPearls [Internet]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; 2025. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK563166/>
15. Daynes E. Pulmonary Rehabilitation for People with Persistent Respiratory Symptoms: A Narrative Review. *Chest*. 2024;165(4):790–803.
16. Lodhi R, et al. Recent Physiotherapeutic Advancements for Managing Symptoms of Pneumonia: A Systematic Review. *J Pulm Med Rehabil*. 2025;10:45–58.
17. Salazar JJ, et al. Characteristics of Pulmonary Rehabilitation Programs and Physical Therapy Techniques. *Respir Med*. 2025;200:107034.
18. Tanaka T, et al. Effectiveness of Physical Therapy Interventions for Hospitalized Pneumonia Patients. *Healthcare (Basel)*. 2025;13(12):1444.
19. Yatskov IA, et al. Modern Approaches to the Rehabilitation of Patients with Chronic Respiratory Diseases. *Int J Resp Rehabil*. 2025;40(3):121–132.
20. Romanet C. A Systematic Review and Meta-Analysis of Physiotherapy for Post-COVID Dyspnea. *Respir Med*. 2025;190:106711.
21. American Thoracic Society; European Respiratory Society. Consensus Statements on Pulmonary Rehabilitation for Adults. *Am J Respir Crit Care Med*. 2023;207(11):1224–1236.
22. Mangalore A, Shenoy M. Pulmonary Rehabilitation Definitions and Components. In: StatPearls [Internet]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; 2025.
23. Global Initiative for Chronic Obstructive Lung Disease (GOLD). Global Strategy for Prevention, Diagnosis and Management of COPD: 2026 Report. GOLD, 2026.
24. Global Initiative for Asthma (GINA). Global Strategy for Asthma Management and Prevention: 2025 Update. GINA, 2025.
25. Rochester C. L., Alison J. A., Carlin B. et al. Pulmonary Rehabilitation for Adults with Chronic Respiratory Disease: An Official American Thoracic Society Clinical Practice Guideline. *American Journal of Respiratory and Critical Care Medicine*. 2023;208(4):e7-e26.

16.3. Методична примітка

Клінічні кейси станції мають застосовуватися разом із чинним паспортом станції, контрольним листом та локальними інструкціями кафедри. Під час виконання сценаріїв здобувач не призначає медикаментозне лікування, не змінює інгаляційну терапію та не встановлює медичний діагноз. Фокус оцінювання - безпечне фізіотерапевтичне обстеження, контроль ЧД, SpO₂,

задишки/втоми, добір дихальних вправ, дренажних положень, навчання ефективному кашлю, дозування фізичного навантаження та домашня програма.

Координатор проведення ОСП(К)І

Наталія ВЛАДИМИРОВА

12 березня **2026р.**
